

Deel 4: “Leest en ge zult zien hoe u nieuwe werelden opengaan”

In de beginjaren waren de stichters van de plaatselijke afdeling van de werkersbond er zich van bewust dat de mondelinge propaganda via openbare meetings en thuisbezoeken onvoldoende was om de socialistische idee te verspreiden. De noodzaak de bredere toegankelijkheid tot de programmapunten bij de werkers te bevorderen was evident dat andere, meer efficiënte middelen werden ingeschakeld. Alvorens de partijgroeperingen, de structuren, het politiek en administratief personeel, de programma's en de verkiezingsresultaten te behandelen is voor de partij de pers enorm belangrijk geweest.

Pers

“Opdat het volk leze” verklaarde Joseph Wauters. Een volksbibliotheek werd in het Volkshuis ingericht. Goedkope propagandistische brochures in zakformaat werden via een abonnement aan 2 centiemen per nummer verspreid (vb. in 1907 “Socialisme en anarchisme”, door H. Gorter). Maar het enige middel om met het volk rechtstreeks te communiceren was het dagblad waarin dagelijks de socialistische ideeën en de door de partij verdedigde politiek kon meegedeeld worden. Op 13/12/1885 werd dan ook het Franstalig dagblad Le Peuple - Organe quotidien de la démocratie socialiste - opgericht. Vermits onze afdeling organisatorisch en politiek nauw verbonden was met de Brusselse hoofdzakelijk Franstalige structuren werd de verkoop van het blad ook te Vilvoorde georganiseerd. Vooral met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 1895 en 1899 was het belangrijk beroep te kunnen doen op de pers. Inlichtingshalve: het aantal werknemers in de regio Vilvoorde in 1896 bedroeg 5956 verdeeld over 2392 bedienden en 3564 arbeiders in 2241 bedrijven. In Vilvoorde waren 2164 fabrieksarbeiders werkzaam in de bouw, textiel, metaal, voeding en hout. Vlug bleek dat door de taal de politieke invloed op de Vlaamse arbeiders in onze stad maar vooral in de regio zeer beperkt was. Kamiel Huysmans was zich daar zeker bewust van en stichtte in 1903 de wekelijkse “Gazet van Brussel” met vader Gelders als medewerker. Maar Frans nam ook contact met de Gentse partijafdeling waar op 31/08/1884 het dagblad “Vooruit” werd uitgegeven. “Blad voor 't Volk, door Volkskinderen opgesteld”, luidde de eerste boodschap.

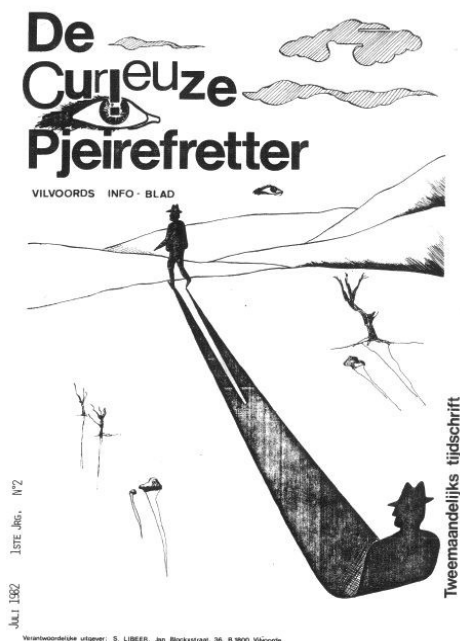
Vilvoordse propagandisten beginjaren 1930

Ook deze gazet werd te Vilvoorde gepropageerd. Belangrijk was dat naast het politieke gedeelte ook bijdragen verschenen met betrekking tot de literatuur en de kunst in 't algemeen. Vanaf 1929 verschijnt elke week een bladzijde “Geestesleven” met, in de loop der jaren, als medewerkers ondermeer Edward Anseele, Cyriel Buysse, Richard Minne, A. Mussche, Johan Daisne, L.P. Boon en Raymond Herreman wiens bedoeling het was “de

arbeiders nader te brengen tot de kunstenaars.” Kunstschilder Frits Van den Berghe verzorgde de tekeningen en spotprenten. Later was het vooral een verschuiving naar de Antwerpse Volksgazet met Jos Van Eynde, “de laatste zuivere gevoelssocialist”, als uitzonderlijk politiek redacteur. Ook waren in de jaren 1930 het geïllustreerd weekblad ABC en de socialistische radio-uitzendingen (de Radiobode) met moeder Sarov bij de Vilvoordse socialisten populair. De opkomende radio genoot inderdaad de belangstelling van de B.W.P. en volksuitzendingen werden met interesse beluisterd (de “Roode Reinaart Radio Revue”).

Demokraat

Vader Gelders was nochtans van mening dat het verspreiden van het socialistisch programma meer direct, meer efficiënt zou gebeuren door de uitgave van een regionaal weekblad. In samenwerking met de partijafdeling Mechelen werd op 25/03/1902 de “Vilvoordse Demokraat” uitgegeven die echter vrij vlug, ingevolge een proces, in 1903 verdween. Het werd echter terug, ononderbroken, behalve in de oorlogsjaren, uitgegeven vanaf 30/07/1911 als “Wekelijks orgaan van de Vilvoordsche afdeeling der B.W.P.”. Voor wat de evolutie van het weekblad betreft wordt hier verwezen naar de degelijke overzichtsbrochure uitgegeven door de plaatselijke afdeling met als titel “Een rode draad van vuur”. Vermeldenswaard is wel dat het blad achtereenvolgens bestemd was voor het kanton Vilvoorde, daarna voor de kantons “Assche, Wolverthem, Schaerbeek, Halle en Lennik” en na de tweede wereldoorlog voor het “Arrondissement Brussel” (Zaventem, Diegem, Machelen, Neder-Over-Heembeek, Haren, Borcht-Grimbergen en Peutie).

Tijdens de tweede wereldoorlog werd het klandestien verzetsblad “Morgenrood” uitgegeven. Twee Vilvoordse partijgenoten, Nic Bal en Julien Mathu, waren de stichters.

Daarenboven gaven de Vilvoordse Jong-Socialisten met ingang van juli 1982 een tweemaandelijks tijdschrift “De curieuze Pjeirefretter” uit, met S. Libeer als verantwoordelijke uitgever.

Besluit

1. Het past hier een warme hulde te brengen aan al de medewerkers, lezers en boden die zich zovele jaren totaal belangeloos hebben ingezet om, week na week, De Demokraat op vier grote bladzijden te laten verschijnen.

Zij hebben op een indrukwekkende wijze hun bijdrage geleverd tot de socia-listische strijd in

deze stad en de ganse regio. De volledige verzamelingen “Demokraten” bevindt zich in het archief van het AMSAB te Gent. Met fierheid mag verklaard worden dat het over een belangrijke documentatie beschikten waarvan de historische waarde zowel met betrekking tot de plaatselijke maar ook nationale politiek, wordt erkend.

2. Te lang heeft de Brusselse politieke federatie het hinterland propagandistisch stiefmoederlijk behandeld. Het was een bestendige strijd om meer aandacht en geldmiddelen te krijgen voor de verspreiding van de socialistische idee, via de pers, in de gemeenten en platteland van de Brusselse kieskring. Vader Gelders heeft in deze vervlaamsing een belangrijke rol gespeeld. Ook ten voordele van de vele Vlaamse, straatarme arbeiders uit het Pajottenland die vanaf 1850 tot begin vorige eeuw als mijnwerker, bouwvakker of landbouwer gingen werken in het donkerrode Wallonië. "In de mijn is de Vlaming thuis" schrijft Volksgazet in oktober 1929. Ook het propageren van Vooruit was dus essentieel om dit proletariaat te steunen in het verbeteren van hun arbeids- en leefvoorwaarden.
3. Een socialistisch dagblad bestaat niet meer. De ganse partijafdeling heeft grote financiële inspanningen gedaan ten gunste van het socialistisch dagblad "De Morgen" maar ook dit blad verschijnt nu als onafhankelijk dagblad. Vragen kunnen gesteld worden naar de noodzaak van een sterk partijge-bonden dagblad in een mediawereld waar onderlinge concurrentie moordend is en het financieel overleven een dagelijkse strijd is. Het loskoppelen van de politieke partijen is daarenboven gepaard gegaan met een commercialisering en reclame als inkomstenbron. Daarenboven evolueert het medialandschap naar het audiovisuele met het internet als synthese van tekst, beeld, muziek en film. Televisie wordt de nieuwsbrenger met weinig tijd voor ontleding en kritiek. Ingewikkelde maatschappelijke vraagstukken worden verbannen naar weinig gelezen bijlagen van kwaliteitskranten. Politiekers laten zich verleiden deel te nemen aan protserige televisie-uitzendingen. Anderzijds is met het internet, en nu ook via GSM, steeds meer informatie online beschikbaar, waarbij berichtgeving vluchtiger en steeds minder gecontroleerd gebeurt. Hoe reageren op deze niet te stuiten mediarevolutie?

F. Libeer oktober 2008

De Demokraat : meer dan 65 jaar Socialistisch Strijdblad

De Demokraat: meer dan 65 jaar Socialistisch Strijdblad